

Қабыл А.Ә¹, Абдурахманов Н.А.²

*¹Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университетінің докторанты,
Шымкент қ., Қазақстан, Algabek-kabil@mail.ru*

*²Тарих ғылымдарының кандидаты, Шымкент университеті
Шымкент қ., Қазақстан, nurmuhameda@mail.ru*

БІЛІМ БЕРУ ҮДЕРІСІНДЕ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҰЛТ-АЗАТТЫҚ ҚОЗҒАЛЫСТАР ТАРИХЫН АҚПАРАТТЫҚ - КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР АРҚЫЛЫ ОҚЫТУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ МЕН МАҢЫЗЫ

Аңдатпа

Мақалада білімдік ортада XVIII-XIX ғасырлар кезеңінде болған ұлт-азаттық қозғалыстар тарихын ақпараттық-коммуникациялық технологиялар арқылы оқыту маңызы, ерекшеліктері туралы баяндалады. Тарихты оқытуда терең білім беріп ғана қоймай оқушылардың бойында патриоттық қасиетті қалыптастыруға ықпал ету мүмкіндіктері үлкен орын алатыны белгілі. Сабақ беру барысында Қазақстандағы XVIII-XIX ғасырлар кезеңінде болған ұлт-азаттық қозғалыстар тарихын баяндай отырып, жас буын өкілдеріне ұлт - азаттық көтерілістердің отаршылдыққа қарсы сипаты және тарихи мәнін түсіндіру, күреске басшылық еткен тарихи қайраткерлер мен қатысқан тұлғалардың ерлік істерін бағалау, зерттеулік ізденіс жүргізуге бағдар беру, қозғалыс басшылары, көтерілістің барысы жөнінде әдістемелік түрлерін қолданумен бірге заманауи кезеңдегі ақпараттық-коммуникациялық технологиялар арқылы жүзеге асырудың маңызы зор.

Кілт сөздер: Қазақстан тарихы, тәуелсіздік, ұлт-азаттық күрестер тарихы, XVIII-XIX ғасырлардағы ұлт-азаттық қозғалыстар, білім беру саясаты, тарихты оқыту мәселелері, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, педагогика, оқыту тәсілдері, оқыту формалары, патриоттық қасиет.

Kabyl A.A.¹, N. A. Abdurakhmanov²

*¹Doctoral student of the South Kazakhstan state pedagogical university,
Shymkent, Kazakhstan, Algabek-kabil@mail.ru*

*²Ph. D, Shymkent university
Shymkent, Kazakhstan, nurmuhameda@mail.ru*

EFFICIENCY AND SIGNIFICANCE OF LEARNING THE HISTORY OF NATIONAL LIBERATION MOVEMENTS IN KAZAKHSTAN THROUGH INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF EDUCATION

Abstract

The article describes the peculiarities of teaching the history of the national liberation movement in the 18th-19th centuries using information and communication technologies. The history of the national liberation movement is a holistic process. The role of the history of the national liberation movement is closely intertwined with the national, socio-economic, political and spiritual formation of the Kazakh people and its role is very great.

It is known that teaching history plays an important role not only in providing comprehensive knowledge, but also in fostering patriotic qualities in schoolchildren. In particular, to tell the history of national liberation movements in the 18th-19th centuries in Kazakhstan, to explain to the younger generation about the anti-colonial nature and historical significance of national liberation uprisings, to evaluate the exploits of historical figures and participants in movements, to introduce studies using methodological techniques explaining the essence of the uprising and the actions of leaders, etc.

Key words: History of Kazakhstan, independence, the history of the national liberation movement, the national liberation movement in the 18th-19th centuries, the problems of teaching history, pedagogy, information and communication technologies, teaching methods, forms of teaching, patriotic education.

Қабыл А.А.¹, Н.А. Абдурахманов

¹докторант Южно-Казахстанского государственного педагогического университета,

г.Шымкент, Казахстан, Algabek-kabil@mail.ru
кандидат исторических наук, Шымкентский университет
. Шымкент, Казахстан, nurmuhameda@mail.ru

ЭФФЕКТИВНОСТЬ И ЗНАЧИМОСТЬ ОБУЧЕНИЯ ИСТОРИИ НАЦИОНАЛЬНО-ОСВОБОДИТЕЛЬНЫХ ДВИЖЕНИЙ В КАЗАХСТАНЕ ЧЕРЕЗ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПРОЦЕССЕ ОБРАЗОВАНИЯ

Аннотация

В статье описаны содержание и особенности преподавания истории национально-освободительного движения в XVIII-XIX в.в. с помощью информационных и коммуникационных технологий. История национально-освободительного движения является целостным процессом. Роль истории национально-освободительного движения тесно переплетается с национальным, социально-экономическим, политическим и духовным становлением казахского народа и его роль очень велика.

Известно, что преподавание истории играет важную роль не только в предоставлении всесторонних знаний, но и в воспитании патриотических качеств у школьников. В частности, рассказывать историю национально-освободительных движений в XVIII-XIX веках в Казахстане, разъяснять подрастающему поколению об антиколониальном характере и историческом значении национально-освободительных восстаний, оценивать подвиги исторических деятелей и участников движений, знакомить с исследованиями, используя при этом методологические приемы, объясняющие суть восстания и действия предводителей и др.

Ключевые слова: История Казахстана, независимость, история национально-освободительной борьбы, национально-освободительное движение в XVIII-XIX в.в., особенности преподавания истории, педагогика, информационные и коммуникационные технологии, методы преподавания, формы преподавания, патриотическое воспитание.

Қазақстан егемендік алып, тәуелсіздікке ие болғаннан кейін Қазақстан тарихы оқу пәні халықтың тарихи жадысын жаңғырту, ұлттық өзіндік танымын және бірлігін қалыптастыру, азаматтық пен патриотизмде тәрбиелеу болып табылатын негізгі міндеттері арқылы өлшеусіз өзектілікке айналды. Қазақстан тарихы - қазақ жерінде ежелгі кезеңнен бүгінгі күнге дейін орын алып, тарихи заң мен заңдылықтарды айқындайтын тарихи оқиғалар, құбылыстар, фактілер, үрдістерді тұтастай түрде зерттейтін ғылым ретінде заманауи тұрғыдан әлемдік тарих, еуразиялық континент тарихының, көшпелі өркениеттің, түрік халықтары мен орталықазия аймағының тарихы контекстіндегі интерпретациясында ұсынылады, сонымен қатар оның көпфункционалдық рөлі мен маңызы арта түседі.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың 2021 жылдың басында, 5-қаңтар күні «EGEMEN QAZAQSTAN» газетінде жарияланған «Тәуелсіздік бәрінен қымбат» атты мақаласында Тәуелсіздік құндылығы жастардың жадына біржола шегеленіп, мәңгі сақталуы үшін өскелең ұрпақ оның қадірін білуі керек екендігін айта келіп, «Бостандық бізге оңайлықпен келген жоқ. Ата-бабаларымыз азаттық жолында арпалысты. Талай зұлмат замандар мен нәубеттерді бастан өткерді. Осының бәрі халықтың есінде сақталып, ұрпақтан ұрпаққа берілуге тиіс.» деп атап өткен болатын [1].

Мектеп оқушылары мен білім алушыларға Отандық тарихтағы елеулі де күрделі кезеңдер - XVIII-XIX ғасырлардағы ұлт-азаттық қозғалыстардың тарихы, отаршылдыққа қарсы жүргізілген күрес басшылары, көрнекті тұлғалар жөнінде танымдық-зерттеулік сабақтар беру аса маңызды екені айқын. Басты мақсат - шәкірттерге терең білім берумен бірге төл тарихты құрметтей білуге бағыттау арқылы патриоттық қасиетті қалыптастыруға ықпал жасау. Оның бірнеше міндеттері бар, олар:

- ұлт-азаттық қозғалыстардың тарихы тұтас үдеріс ретінде үлкен рөл атқаратынын, мазмұны терең екенін білу.

- қазіргі тәуелсіздіктің тұғырын нығайту жолында өткен тарихымызға, оның ішінде ұлтымыздың ұлт-азаттық күресіне үлкен назар аударып жүгіну керектігі.

- бүгінгі таңда ұлтымыздың ұлт-азаттық күрестері отаршылдыққа қарсы өз елінің ұлттық мүддесін қорғап, мемлекеттілікті қайта қалпына келтіру мұратындағы азаттық қозғалысы екенін түсіндіру.

- дербес ел жағдайында бұл тұрғыда әртүрлі зерттеулік кітаптар, оқу материалдары жарық көргенімен бірқатар күрделі мәселелер әлі анықтауды қажет ететіндігі.

Оқушылар мен білім алушылардың өздігінше шығармашылық түрде ізденіп, белгілі тақырыптар бойынша ой қорыта алуға ықпал ету - жеке тұлғаны қалыптастыруға бағытталған оқыту болып табылады. Оқытудағы танымдық тұрғыдан зерделік ойлау әрекетін енгізу оқушылардың қызығушылықпен білім алуына, оқытушымен бірге ой бөлісуге, пікірлерін білдіруге, сонымен бірге топпен бірге жұмыс жасауға мүмкіндік береді. Мәселені ашу барысында тың ойлар, келелі пікір білдіру маңызды орын алады, оқытудың тиімділігін арттырады.

Бүгінгі таңда мемлекеттің білім беру саясатының жүзеге асырылуы негізінде білім беру мен оқытудың әдістемелік жүйесін қайта қарау заман талабы болып отыр. Жас буын өкілдеріне терең білім беру ісінде жаңа міндеттер қойылуда. Сондықтан әрбір сабаққа озық тәжірибе үлгілерін, әдістерді, жаңа технологияны пайдалана отырып оқушылардың, білім алушылардың пәнге деген қызығушылығы мен ынтасын арттыра түсу аса қажеттілік екені айқын. Тарих пәні олардың асыға күтетін, үлкен көңілмен қабылдайтын білім көзі болуы тиіс ғой. XVIII-XIX ғасырларда Қазақстандағы ұлт-азаттық қозғалыстар тарихы туралы дәріс берілгенде жастардың тек тыңдап, біліп ғана қоймай, ұлттық рухты сезінетіндей дәрежеде оқыту басты назарға алынуы керек.

XXI ғасырдағы қоғамда компьютерлік технология меңгеріліп, елеулі жетістіктер арқылы жүзеге асырылуда. Білім беру жүйесінде шәкірттерге ақпараттық - коммуникациялық және мультимедиялық технологияны қолданудың орны, маңызы үлкен. Оқушылардың оқу материалдарын толық меңгеруі үшін оның тәжірибелік жағынан тиімді түрде ұсынылуына мүмкіндік жасау жаңа коммуникациялық технологияларды пайдаланудың мақсаты. Тарих сабағында ақпараттық технологияны қолдану өзекті, тарихты оқытуда компьютерлік бағдарламаны пайдалану оқушылармен дифференциалды әдісті қолданып жеке жұмысты ұйымдастыруға, топпен және өзіндік түрде жұмыс жасауға мол мүмкіндік береді, педагогикалық әдіс-тәсілдерді қолдануға болады. Бұл оқушылар мен білім алушыларды рухани тұрғыда дамыта түсіп, олардың өзіндік жұмыс жасау қабілетінің артуына мүмкіншілік жасайды.

Қазақстан Республикасы Білім туралы Заңының 11 - бабындағы білім беру жүйесінің міндеттерінің ішінде «оқытудың жаңа технологияларын, оның ішінде кәсіптік білім беру бағдарламаларының қоғам мен еңбек нарығының өзгеріп отыратын қажеттеріне тез бейімделуіне ықпал ететін кредиттік, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды енгізу және тиімді пайдалану» атап көрсетілген [2].

Ақпараттық - коммуникативтік технология - электронды есептеуіш техникасымен жұмыс істеу, оқу үдерісі барысында компьютерді пайдалану, электрондық оқулықтарды, интерактивтік құралдарды пайдалану, интернетте жұмыс істей білу. Ақпараттық әдістемелік материалдар коммуникациялық байланыс құралдарын пайдалану арқылы білім беруді жетілдіруді көздейді. Ақпараттық бірліктердің білімге айналуы әлемнің жүйелік-ақпараттық бейнесін оқушылардың шығармашылық қабілеттері мен құндылық бағдарларын дамыту арқылы қалыптастыруды көздейтін, адамның дүниетанымының құрамдас бөлігі болып табылатын интеллектуалды дамуды қалыптастырудың бір жолы [3].

Компьютер - қазіргі заманғы технологияға сай білім беруді ақпараттандыру бойынша дидактикалық және оқыту құралы болып саналады. Бүгінгі таңда кез келген білім беру саласында мультимедиялық электрондық оқыту құралдары пайдаланылады.

Оқытудың компьютерлік технологиясы оқытушы мен студенттің, мұғалім мен оқушының арасындағы қатынас формасын өзгертеді. Бұл өз кезегінде оқу мотивациясын күшейтеді, оқытудың қарқындылығын арттырады. Оқу мотивациясы дегеніміз – танып-білуге ұмтылдыратын қозғаушы күштерді дамытудың әдістері, құралдары мен тәсілдері [4]. Талай ғасырдың сын елегінен өткен, әлемді меңгерудің мейлінше бай тәжірибе-тағылымы небір тарихи дәуірлердің рухын жинақтаған, арман-ойларын уақыт сүзгісінен өткізген таным теориясының қазіргі педагогикадағы маңызы зор. Оқыту үрдісі екі жақты үрдіс болғандықтан оқушының өзіндік жұмысы, дербес шығармашылық іс-әрекеті мұғалімнің басшылығымен қатар, олардың ізденімпаздығын, белсенділігін, өз ықыласымен жасайтын әрекетке қызығушылығын қажет етеді.

Ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың мүмкіндіктерін ұстаздардың іс-тәжірибелерінде қолдануда оқушыға берер төмендегідей тиімділіктері аңғарылады:

- түрлі ақпараттық, бейнелік, дыбыстық анықтамалар арқылы білімін жан- жақты жетілдіреді, дамытады;

- өз бетінше сарамандық тапсырмаларды орындайды;

- тақырыптан қалып кеткен немесе дұрыс түсінбеген тақырыпты қосымша қайталауға мүмкіндік береді;

- пәнге қызығушылығы, үздіксіз ізденісі артады;

- ойлау, есте сақтау, пікірсайыстық қабілеті дамиды;

- өз ойын сызба, сурет, кескіндеме, кесте, графиктік модельдер түрінде жеткізеді;

- түрлі бейнелік, сілтемелік, нұсқаулық тапсырмаларды орындайды;

- түрлі деңгейдегі тест тапсырмаларын орындап өзінің алған білімін тексереді.

Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар зерттелетін құбылыстардың, объектілердің, үдерістердің тек сыртқы сипатын ғана емес, олардың ішкі мәнін, сондай-ақ, табиғаттың және қоғамның жеке құбылыстары арасындағы байланыстарды ашып көрсетуге мүмкіндік береді, білім беру ісінде ақпараттарды даярлап, оны білім алушыға беру процесі. Ақпараттық білімді игертуде таным, қабылдау кезінде бейнелерді құру, ең алдымен, бейнелі ес, көрнекі-бейнелі ойлау, шығармашылық ойлау елесі, жан-жақты көріністер қабылдау, сөздік-логикалық ойлау, сөздік-ойлау, ес, сезім қатынастары қамтылады.

Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар арқылы оқушыларға ғылыми ұғымдарды түсіндіруді және олардың қабылдауын, түсінуін жеңілдетуге мүмкіндік беріп, мұғалімдерге сабақ беруде көмектесетін маңызды құрал ретінде пайдалану арқылы танымдық қызығушылықты арттырудың мүмкіндігі жоғары деп санауға болады. Осы негізде оқушылар тек біліммен қаруланып қана қоймай, өздігінен білім алуды дамыта отырып, үздіксіз өз бетінше оқуға ынталануына қажеттіліктерін тудырады. Осы мәселелердің жүзеге асу жолдарына себепкер ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың әрқайсының өзіндік оқушыға беретін ықпалы жоғары.

Оқытудың ақпараттық-коммуникациялық технологияларына өту, оларды жасау шарттарын құру, ендіру жаңа және дәстүрлі оқыту әдістерін үйлестіру психологиялық-педагогикалық, оқу-әдістемелік және басқа да мәселелердің біртұтас кешендерін шешуді талап етеді. Теориялық материалды графикалық иллюстрация түріндегі әртүрлі суреттер, сұлба тәсілдер арқылы толықтырып отырса, онда теориялық білімді оқып, көзбен көріп, түсініп және оны мида бекіту үрдістері бір уақытта өтіп отырады да материалды қорыту процесі ұтымды болады [5]. Тақырыптарды өтуде компьютердің графикалық мүмкіндігіне сәйкес суреттермен бірге тірек сызбалар, кестелер арқылы меңгеруге мүмкіндік беріп, қосымша ақпараттармен көрнекі құрал ретінде пайдаланады. Бағдарламалық - техникалық кешен болып саналатын интерактивті тақтаны да қолданып сабақ өту тақырыптың мазмұнын кеңінен ашуға мүмкіндіктер береді. Белгілі бір материалды интерактивті тақтада орындау негізінде файлдағы белгілермен өзгерістерді сақтап қалуға болады және оқушылар мен білім алушыларға қайта түсіндіріп, келесі жолы тағы да қолдануға болады. Мысалы, Қазақстандағы XVIII-XIX ғасырлардағы ұлт-азаттық қозғалыстар тарихы бойынша «Сырым Датұлы басқарған ұлт-азаттық қозғалыс (1783-1797)», «Жоламан Тіленшіұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс (1822-1825)», «Қасым Абылайұлы және Саржан Қасымұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыстар (1825-1836)», «Исатай Тайманұлы мен Махамбет Өтемісұлы бастаған халық-азаттық көтерілісі (1836-1838)», «Кенесары Қасымұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс (1837-1847)», «Жанқожа Нұрмұхамедұлы бастаған көтеріліс (1856-1857)», «Есет Көгібарұлының бастауымен болған көтеріліс (1847-1858)» тақырыптарының мазмұндарын сабақтың білімділік, дамытушылық, тәрбиелік мақсатына сәйкес түсіндіру, салыстырмалы сараптау, талдау сияқты әдістер негізінде интерактивті тақтаның көмегімен суретті-схемалы көрнекілік материалдарды слайд ретінде ұсыну жастардың сана-сезімдеріне мықтап бекітіліп, есте жақсы сақтауларына ықпал жасайды. Бұл ақпараттық-коммуникациялық технологиялар арқылы білім берудің қызметі педагогикалық шарттар жүйесі бойынша теориялық және практикалық оқытудың өзара байланысында жүзеге асады. Әр тарихи құбылыстарды кезеңіне байланысты оқып-білуде көтеріліс барысындағы айрықша оқиғаларға баға беру, тарихи фактілер мен құжаттарға талдау жасай алу, сондай-ақ ұлт-азаттық күрестердің, басқару жүйесінің себептері мен байланыстарын анықтауда шығармашылық тапсырмаларды, диаграмма, таблица, кескін, сызбаларды орындау тақырыптарды меңгеру мәселесін айқындайды. Тарихты оқыту кезінде ақпараттық коммуникациялық технологиялар құралдары арқылы оқушылардың білімдерін кеңейту үшін тақырыптар бойынша зерттеулік жұмыстар жүргізу, презентациялардың түрлері мен мультимедиялық, сандық білім беру ресурстарын пайдалану тиімді болмақ.

XVIII-XIX ғасырлардағы ұлт-азаттық қозғалыстардың тарихын оқытудағы ерекшелік - мектептік білім жағдайында оқушылардың назарын максималдық түрде аудару, сонымен біруақытта оқушының ой-танымдық зердесіне отандық тарихтың күрделі мәселелерінің ғылыми

көріністер негізін материалды түйсіну мен есте сақтау үрдісінің өзін күрделендірмей қалау қажет-ақ. Мұндағы негізгі айырмашылықтардың бірі формалары мен типтерінің көпжақтылығымен ерекшеленетін оқу анимацияларымен бірге жүруі болып табылады. Бұл анимациялық жобасының тізімінде – анимациялық тарихи карталар, графикалық схемалар, таблицалар, уақыт сызықтары, диаграммалар болады.

Жалпы «Қазақстан тарихы» бойынша оқу анимациясының міндеті отандық тарихты дүниетанымдық деңгейде кешенді қабылдау мүмкіндігін жасаумен байланысты. Тәжірибелік жағы да оқушылардың қажетті оқу ақпаратын алу шарттарын жасауды қамтамасыз ету мен тарихты оқытуда табысты, конструктивті нәтижелерге жетуден тұрады.

«Қазақстан тарихы» бойынша оқу анимациясы отандық тарихтың мәселелері мен сауалдарын игеруде дәстүрлі немесе дәстүрлі емес те, қашықтықтан оқыту ретінде де беріледі. Оқу анимациясының технологиясы ең әртүрлі пікірлерді, бір тарихи құбылыстар мен оқиғаларға қатысты нұсқаларды қайта қарауға мүмкіндік береді. Ақырында, оқу анимациясы сабақтың жекелей фрагменттері негізінде экрандағы өзіндік түрде көрсетілетін оқу үрдісінің дидактикалық функциясын орындау үшін ыңғайлы болуымен ерекшеленеді. Анимацияның жекелеген фрагменттері таратпалы материалдар ретінде мұғалімге алдын-ала баспалық түрде шығарылып берілуі мүмкін.

Оқу анимациясы арқылы тарихты оқытудың перспективасы электрондық оқулықтарды, оқу құралдарын, сондай-ақ оқу үрдісі үшін анимацияның тақырыптық блоктары сериалдарын құруды күнделікті енгізу қажеттілігімен көрінеді. Оны жасаушылардың барлық күші әр сабақ тақырыбына органикалық түрде тоқылуымен отандық тарихтың жекелеген блоктары мен фрагменттері бойынша бағытталады. Оқу анимациясын құру біздің ел тарихының дүниежүзілік тарихтағы орнын көрсетуге бағытталады деп болжанады. Жасаушылардың назарында оқу анимациясы орта арнайы оқу орындарымен қатар білімнің жоғары дәрежелерінде де орналасатын болады. Оқу анимациясы бойынша тарихты оқыту оқу үрдісіндегі барлық қатысушылардың қарым-қатынасын ұйымдастыруға, оқу қызметінің белсенділігі мен мотивацияны (жігерлендіруді) мүмкіндігінше белсенді етуге бағытталған [6].

Оқыту барысында ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану тиімдірек болатыны және жас буын өкілдеріне білім беруде алға қойған мақсаттарға жақындата түсетінін байқаймыз. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану оқушылар мен білім алушылардың берілген тақырыпқа деген өз қызығушылықтарын арттырып, танымдық негіздегі оқу қабілеттерін дамыта түседі. Бұл тарихи кезеңдердегі құбылыстарға үлкен назар аударып, патриоттық қасиеттерді қалыптастыруға және тұлғалық өрістеуіне септігін тигізеді.

Заманауи дамудағы оқыту технологиясы үлкен өзгерістерді көрсетіп отыр. Ұстаздар мен шәкірттерге әртүрлі дидактикалық материалдармен қоса оқытудың техникалық құралдары көмекке келеді. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар саласындағы құзіреттілікті кәсіби педагогикалық қызметтің басты шарты деп қарастырамыз.

Тарихты оқытудағы мақсат - нәтижеге бағытталған білім берумен қатар, баланы адам етіп тәрбиелеу, тұлғаның руханилығын қалыптастыру, яғни сөйлеу мен ойлау мәдениеті, ұлттық тәрбие, отансүйгіштік пен адамгершілік қағидаларын іске асыру. Жоғарыда баяндап өткеніміздей сабақ кезінде ақпараттық-коммуникациялық технологиялар көмегімен XVIII-XIX ғасырлардағы қазақ жерінде болған ұлт-азаттық қозғалыстар тарихы туралы оқушылар мен білім алушыларға ұлттық рухты бойға дарытатындай дәрежеде оқыту басты назарға алынуы тиіс.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Қасым-Жомарт Тоқаев, Қазақстан Республикасының Президенті. ТӘУЕЛСІЗДІК БӘРІНЕН ҚЫМБАТ // EGEMEN QAZAQSTAN № 2, 5 қаңтар, 2021 жыл. – Б.2

2. Интернет ресурс: <http://adilet.zan.kz> Білім туралы Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 Заңы (Ескерту: ҚР 08.01.2021 №410-VI Заңымен II-бапқа өзгерістер енгізілді)

3. Р.Серікбаева. Ақпараттық - коммуникативтік технологияны әлеуметтік-құқықтық пәндерде қолдану. // Қазақ тарихы: әдістемелік журнал. 10 қазан, 2014. – Б.14

4. Қалтаева Г. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың білім беруде қолданылуы // Қазақстан мектебі. № 2, 2016. – Б. 27

5. Интернет ресурс: <http://zkoipk.kz/kz/2015smart2/1160-conf.html> Займолдина Ж.Г., Құлтаева Л.А. Ақпараттық-коммуникациялық технология: проблемалары мен оларды шешу жолдары

6. Мажитов С.Ф. Историческая наука Казахстана: современное состояние и тенденции развития: Монография. – Алматы: Ассоциация издателей и книготорговцев Казахстана, 2013. – С.82.

References:

1. Kassym-Jomart Tokayev, *President Of The Republic Of Kazakhstan. Independence is the most precious* // EGEMEN QAZAQSTAN No. 2, January 5, 2021. - P. 2
2. Internet resource: <http://adilet.zan.kz> law of the Republic of Kazakhstan dated July 27, 2007 No. 319 (Note: The Law of the Republic of Kazakhstan dated 08.01.2021 No. 410-VI amended Article 11)
3. R. Serikbayeva. *Application of information and communication technologies in social and legal disciplines.* // *Kazakh history: methodological Journal.* October 10, 2014. - P. 14
4. Kaltayeva G. *application of Information and communication technologies in Education* // *School of Kazakhstan.* No. 2, 2016-P. 27
5. Internet resource: <http://zkoipk.kz/kz/2015smart2/1160-conf.html> Zaimoldina zh. G., Kultaeva L. A. *information and communication technologies: problems and ways to solve them*
6. Mazhitov S. F. *historical science of Kazakhstan: modern state and tendencies of development: monograph.* - *Almaty: Association of authors and authors of Kazakhstan, 2013. - C.82.*